



Verksamhetsberättelse 1991/92

Stiftelsen Elektro-akustisk Musik i Sverige/Institute for Electro-Acoustic Music in Sweden

Adress:

Söder Mälärstrand 61
S-118 25 STOCKHOLM
Sweden

Telefon:

Nat 08-658 19 90
Direkt 08-658 19 9____
Int +46 8 658 19 90

Telefax:

Nat 08-658 69 09
Int +46 8 658 69 09

Verksamhetsåret 1991/92

En framträdande frågeställning under det gångna verksamhetsåret har rört EMS' målsättning och verksamhetsinriktning i ett längre tidsperspektiv. Frågan initierades av arbetet inför den fördjupade anslagsframställningen, då denna lägger upp riktlinjerna för EMS' verksamhet fram till och med budgetåret 1995/96 och indirekt även för en längre tid framåt. Arbetet med anslagsframställningen föregicks därför av en intensiv policydiskussion, bl.a. i EMS' styrelse. Denna diskussion är naturligtvis inte avslutad i och med att policydokument tagits fram och anslagsframställningen lämnats in. Denna diskussion måste hållas ständigt levande.

En annan, mer konkret, och mycket välkommen, uppgift uppstod i och med att EMS i början av verksamhetsåret erhöll extra medel för investeringar i ny utrustning. Tillsammans med medel tillgängliga över EMS' ordinarie budget gavs här möjlighet att åstadkomma väsentliga förbättringar av den tekniska utrustningen. Även detta arbete gav upphov till många diskussioner, och inte förrän under vårvintern hade de mest angelägna investeringarna utkristalliserats. De ombyggnader som planerades är nu delvis genomförda, men kommer att slutföras under kommande verksamhetsår. Detsamma gäller apparaturen: den är inköpt men ännu endast delvis installerad. Moderniseringen av EMS' utrustning kommer självklart att fortsätta under kommande år — i den utsträckning budgeten tillåter det.

EMS har under året varit involverad i tre festivaler, Stockholm Electronic Music Festival, Nordic Computer Music Festival och Elektronmusikfestivalen i Skinnskatteberg/Uttersberg, i de två senare fallen som en av de huvudansvariga parterna för evenemanget.

Det nordiska samarbetet via NEMO har under året gått in i en konkretare fas genom arrangemanget av den nordiska festival som nämndes ovan och genom de förberedelser för gemensamma FoU-projekt som ägt rum.

De internationella kontakterna har under året upprätthållits bl.a. genom besök på systerinstitutioner i Frankrike, Holland och Canada. Omvänt har EMS gästats av ett antal tonsättare från olika länder.

På utbildningssidan återfinns några nya inslag genom samarbete med KTH och VEMS. Det tidigare samarbetet med KV/FU kvarstår och antalet kurser utökades något under året.

Såsom tidigare utgörs verksamheten vid EMS till stor del av tonsättarnas eget kompositionsarbete. Här fungerar SRK och Riksradien som viktiga samarbetspartners genom de beställningar de lägger ut. Studioanvändningen har totalt sett ökat något under året, med ökningen främst förlagd till de studior som har mest modern utrustning.

Samarbete och kontakter

Elektroakustisk musik är en genre som lever i gränslandet till många andra konstyttringar och musikgenrer. Det är också en konstnärlig verksamhet som nära är knuten till tidens tekniska utveckling, något som i högsta grad äger rum utanför vårt lands gränser. EMS försöker därför upprätthålla kontakter på ett nationellt, nordiskt och internationellt plan med centra som är betydande ur tekniskt eller musikaliskt perspektiv. Samtidigt står EMS' faciliteter öppna för arbete med konstformer som brygger över de klassiska genregränserna.

Samarbete inom Sverige

De organisationer och institutioner i Sverige som EMS främst samarbetar med är Svenska Rikskonserter, musikhögskolorna, Svenska Institutet, Svenska sektionen av ICEM och EMS' egen tonsättarsammanslutning VEMS, Verksamma vid EMS.

Med Svenska Rikskonserter har EMS naturligt samröre genom sin organisatoriska anknytning, men även genom vissa gemensamma projekt såsom elektronmusikfestivaler (se nedan). EMS' direkta kontakt med musikhögskolorna består i Lunells ledamotskap i nämnden för konstnärlig utveckling (KUNämnden) vid Musikhögskolan i Stockholm, som under året stödde den första nordiska datormusikfestivalen (se nedan). Kontakterna med Svenska Institutet rör i första hand de tonsättare som gästar EMS, under detta år en ecuadoriansk tonsättare bosatt i Frankrike. Samarbetet med Svenska sektionen av ICEM har under året ägt rum via den nordiska organisationen NEMO (se nedan). I samarbete med VEMS har under året ett antal kortare, mer specialiserade kurser organiserats (se avsnittet om kursverksamheten).

Nordiskt samarbete

Det nordiska samarbetet äger främst rum via NEMO, Nordic Electroacoustic Music Organization, en sammanslutning av nationella studior och sektioner av ICEM i Norden. NEMO möttes under året fyra gånger, två gånger i Stockholm, en gång i vardera Köpenhamn och Oslo. Det huvudsakliga syftet med mötena var att planera de nordiska datormusikfestivalerna 1991 och 1992, och att diskutera och planera ett samnordiskt FoU-projekt inom musikteknologiområdet.

Den första nordiska datormusikfestivalen ägde rum i Stockholm 22–24 september 1991 och beskrivs närmare nedan.

Internationella kontakter

Såsom ett led i det internationella utbytet företogs under året resor till Canada, Holland och Frankrike.

I Canada deltog Lunell och Ungvary i den internationella datormusikkonferensen, ICMC-91, där både Lunell och Ungvary höll föredrag.

Resan till Holland hade som ett av sina syften att förbereda Elektronmusikfestivalen i Skinnskatteberg/Uttersberg, men kombinerades med kontakter med flera holländska institutioner som är naturliga samarbetspartners för EMS. Besök gjordes vid Institutionen för Sonologi vid konservatoriet i Haag, STEIM och Gaudeamus i Amsterdam, V2 i s'Hertogenbosch och CEM i Arnheim.

I Frankrike deltog Lunell i ett symposium i Gif sur Yvette rörande musikalisk forskning i Europa, La Recherche Musicale en Europe. I samband med detta avlades även besök vid IRCAM, CEMAMu och Les Ateliérs UPIC.

Festivaler

EMS är en av arrangörerna av Stockholms elektronmusikfestival sedan över ett decennium tillbaka. Den trettonde festivalen ägde rum i början av verksamhetsåret, 22–28 september 1991 och inkluderade i sig den första nordiska datormusikfestivalen.

Inom ramen för Nordic Computer Music Festival arrangerades fyra konserter med ren instrumentalmusik, instrument och band, live-elektronik och rena bandstycken. Till konserterna knöts en seminarieserie som ägde rum på Musikhögskolan i Stockholm, med seminarier av de nordiska tonsättarna Kaija Saariaho, Åke Parmerud, Ivar Frounberg, Thorsteinn Hauksson och Peter Lundén. Dessutom höll Denis Smalley en föreläsning med titeln *Composer intention and listener reception: can they be reconciled?* Under festivalen gavs även kortare presentationer av nordiska aktiviteter på datormusikområdet under ett *Open Forum*.

Den elfte Elektronmusikfestivalen i Skinnskatteberg-Uttersberg organiserades tillsammans med Ulf Stenberg och Curt Lundberg. Festivalen hade i år Nederländerna som nationellt tema och ägde rum 30 – 31 maj. Liksom föregående år föregicks festivalen av seminarier på EMS, där Clarence Barlow, Michel Waisvisz och Joel Ryan berättade om aktiviteterna och verksamheten vid Sonologi-institutet och STEIM. Till festivalen var ett tiotal holländska tonsättare och interpretter inbjudna.

Föredrag på konferenser, etc

17 okt -91 Hans Lunell: *Has Structure Any Meaning in Computer Music?*, ICMC-91, Montreal

19 okt -91 Bernard Feiten, Roland Frank, Tamas Ungvary: *Organization of Sounds with Neural Nets*, ICMC-91, Montreal

19 okt -91 Peter Lundén, Tamas Ungvary: *MacSonogram: A Programme to Produce Large-Scale Sonograms for Musical Purposes*, ICMC-91, Montreal

13 maj -92 Hans Lunell: *Research and Development in Computer Music and Related Areas in Sweden*, Symposium de la Recherche Musicale en Europe, Giv sur Yvette, Frankrike

Kursverksamhet, etc

Utbildningsaktiviteterna vid EMS fick under året några nya inslag genom kurser arrangerade i samarbete med VEMS resp KTH. Dessa kompletterar den elementära utbildning i EAM som riktar sig till amatörer och som sedan lång tid pågått i samarbete med Folkuniversitetet — Kursverksamheten vid Stockholms Universitet.

Studiecirklar

Samarbetet med Folkuniversitetet har som syfte att dels verka för ett ökat intresse för EAM i Sverige, dels erbjuda en väg in till en skapande verksamhet av EAM, som amatör eller professionell.

Rollfördelningen mellan FU och EMS är att FU hyr en av EMS' studior, den s k amatörstudion, studio 4, per timme för sin undervisning, medan EMS förmedlar kontakter med lärare på studiecirkelarna. Efter avklarade kurser får deltagarna möjlighet att på egen hand fortsätta med komposition i amatörstudion för att ytterligare förkovra sig.

Kursutbudet består för närvarande av tre skilda kurser:

- EAM — Introduktion som omfattar 15 lektionstimmar och som syftar till att orientera om den elektroakustiska musikens historia, repertoar och teknik.

Kursen gavs under året 2 gånger med sammanlagt 20 elever.

- EAM — Grunder som omfattar 24 lektionstimmar, och lika många övningsstimmar i grupper om två personer. Kursen gavs 3 gånger under året för tillsammans 25 elever.

- EAM — Fortsättning, som omfattar 30 lektionstimmar, har ett mer konstnärligt och mindre tekniskt innehåll än grundkursen, med smärre kompositionsövningar som väsentligt inslag. Kursen gavs en gång under året och hade då 10 elever.

VEMS-kurser

VEMS tog under året initiativ till ett antal korta kurser av mer specialiserad karaktär. Kurserna, som genomfördes i EMS' lokaler och med ekonomiskt stöd från EMS, väckte stort intresse och blev undantagslöst fulltecknade.

Tre av dessa handlade om mikrofonteknik och följdes av tillsammans 32 deltagare. Ytterligare två kurser behandlade Studio Vision, SoundTools och Dyaxis, och hade 19 deltagare. En kurs gavs i Max-programmering för nio deltagare.

Att göra musik med datorer

I samarbete med KTH genomfördes vårterminen 1992 för första gången en enstaka 5-poängskurs med namnet *Att göra musik med datorer*. Kursen ger en översikt över datormusikområdet och eleverna ges tillfälle att prova på de tekniker som används idag. Kursen blev mer än fulltecknad och gavs för 26 elever.

Seminarier

Seminarier ägde under året rum dels som ett inslag i Nordic Computer Music Festival, dels som ett förspel till Elektronmusikfestivalen i Skinnskatteberg/Utersberg (se ovan).

Utrustning och lokaler

Tack vare ett extra bidrag om 500.000 kr till investeringar från staten och minskade kostnader för drift av EMS' datorsystem, fanns en ovanligt stor summa disponibel för modernisering av EMS studior och utrustning. Investeringarna inriktades på två områden:

- att förbättra akustiken i EMS' studior eller färdigställa dem i akustiskt hänseende,
- att förnya utrustningen i några av EMS' studior.

Den senare aspekten tog den största delen av tillgängliga medel i anspråk.

Ombyggnader och ombyggnadsplaner

Alla EMS' studior kom inte att kunna färdigställas helt ur akustisk synvinkel i samband med inflyttningen i de nya lokalerna 1985. Speciellt stora brister uppvisade studio 2 och 3.

Studio 3 byggdes om i slutet av verksamhetsåret efter att manöverpanelen till hybridssystemet med tillhörande utrustning monterats ned och stuvats undan inför förflyttning till museum.

Ritningar färdigställdes för studio 2, men av kostnadsskäl kunde inte ombyggnaden omedelbart ombesörjas.

Studio 1 har över åren fått vissa akustiska brister på grund av att träinredningen successivt torkat. Här har ritningar gjorts upp för att korrigera dessa. Själva ombyggnaden har dock fått anstå till nästkommande år.

Ny utrustning och utrustningsplaner

MPW-rummet kompletterades inför kursen Att göra musik med datorer med DAT-spelare, en syntmodul (TG77) och klaviatur (Roland A50). Tillsammans med tidigare utrustning fick denna studio därigenom karaktären av kvalificerad hemstudio.

Till studio 1 inköptes ett 4-kanaligt ProTools-system och två SampleCell-kort för installation i datorn där. Vidare har bl.a. en hårddisk om 1,35 Gb, DAT-backup, CD-ROM-spelare, närfältsmonitorer (Genelec 1019A) och Lexicon 300 införskaffats. Detta kommer att installeras i samband med ombyggnaden under hösten 1992.

Ett maximalt utbyggt Kyma/Capybara-system från Symbolic Sound Corp. har köpts. Detta kommer att kombineras med det existerande Dyaxis-systemet (som flyttas från studio 2) till ett integrerat Macintosh-baserat system i studio 3.

Dessutom har en rad mindre kompletteringar och uppgraderingar av existerande utrustning gjorts.

Utrustningens användning

Vid EMS står ett flertal studior, liksom andra arbetsutrymmen, till tonsättarnas förfogande. Hur mycket dessa används beror i hög grad på hur modern och attraktiv utrustningen är. Eftersom den tekniska standarden i de olika studiorna är mycket ojämn, kan man därför förvänta sig ett ojämnt utnyttjande.

Studio 1, en analog 24-kanalsstudio, har under året använts 3.375 timmar av 22 komponister. I snitt har således studion varit bokad knappt 65 timmar i veckan eller drygt 9 timmar om dygnet räknat på 365 dagar om året. (Motsvarande siffror för föregående år var 4.274, 91 resp 12 timmar.) Användningen av denna studio har minskat under flera år, vilket är ett symptom på att studios utrustning börjar bli föråldrad.

Studio 2 försågs våren 1991 med ny utrustning: ett Macintosh-baserat Dyaxis-system. Under året har den varit bokad 2.919 timmar av 22 tonsättare, dvs drygt 56 timmar i veckan eller 8 timmar per dygn. De två föregående åren användes den 1.250 resp 3.142 timmar över året. Föregående års kraftiga ökning har alltså planat ut på en 3000-timmars nivå. Detta överensstämmer med vad man kan förvänta när tonsättarna reguljärt använder utrustningen

Studio 4 som rustades upp hösten 1989 har under året använts 5.016 timmar under året av 59 personer, vilket motsvarar drygt 96,5 timmar i veckan eller knappt 14 timmar per dygn. Föregående år var dessa siffror 2.826 timmar och 34 personer, motsvarande drygt 54 timmar i veckan eller 7,7 timmar per dygn. Ökningen är nära 80%, vilket hänger ihop med den ökade amatör- och kursverksamheten där.

Det s.k. **MPW-rummet** med det Macintosh IIx-system som installerades hösten 1990 har använts 3.084 timmar under året, att jämföra med cirka 1.300 timmar föregående år. Den kraftiga ökningen beror dels på att denna utrustning användes för kursen *Att göra musik med datorer*, dels att systemet nu gjorts så komplett att det kunnat börja användas reguljärt i kompositionsarbetet.

Övriga studior (**studio 3** resp **6**) har använts i mycket ringa utsträckning helt enkelt beroende på att utrustningen i dessa studior är alltför föråldrad eller i alltför dåligt skick.

VAX-systemet har använts 1.250 timmar under året utspritt på 13 användare, en kraftig minskning till endast en fjärdedel av förra årets användning. Denna minskning är en klar indikation på att systemet numera är föråldrat och inte längre attraktivt för tonsättarna.